

Mari, jainko sagardogilea

Martintxo mitologiako personaiaren sagardoa lapurtzen saiatu zenekoa

Euskal tradizioan, Mari jainkoa sagardogile aparta izan zen; Samartintxiki, Martiniko edo Martintxo, berriz, beti berrikuntzarekin lotuta agertzen zen pertsonaia. Martintxok jentilei iruzur egin eta, horri esker, euskaldunek garia ereiten ikasi zuten, burdina lantzen, zerra fabrikatzen edota errotak eraikitzen. Tradizioan oinarritutako ondoko ipuinaren arabera, Martintxo izan liteke, Mariri sagardoa lapurtzen alferrik saiatu ondoren, kupelaz kupela "erromerian" joateko usadioaren sortzailea.

Joxe Miel Barandiaranek irakatsi zigunez, Mari, seguru asko euskal mitologiako pertsonaiarik garrantzitsuenak, "ezari emandakotik" bizi zen. Esate baterako, hamar karga sagar dituen baserritar batek auzokoari -zati bat eskatuko dion beldurrez edo -zazpi baizik ez dituela esaten baldin badio, Marik "ezari emandako" hirurak beretzat hartuko ditu, gezurra eta elkertasunik eza zigortzeko. "Ezari emana, Marik eramana" esan ohi da edo, hobeto esan, esan ohi zen.

Ezari esker lortutako sagarrekin Marik sagardoa egiten zuen, gizakiek inoiz dastatu duten onena. Bere kobazulora zihozazenei nahi adina eskaintzen zien, aldarre onean zenean behintzat. Baina, era berean, kupida gabe zigortzen zituen bere sagardoa lapurtzeko ahalgintetan harrapatzen zituenak. Askok izan ziren, hala ere, tentaldiari eutsi ezinean saiatu zirenak. Horietako bat Martintxo izan zen.

Behin batean, Martintxo Mariren kobazulora hurbildu zen eta jainkoa, jeinu edo dena delakoa, han aurkitu zuen.

-Egun on, Andere. Barkatu, baina galdu egin naiz. Mesedez, herriko bidea zein den esango al didazu? -ezagun da Mariri hika egin behar zitzaiola, baina Martintxok zuka egin zion, Mari zela ez zekielako.

-Bai. Maldan beheara joan eta, basotik atera bezain laster, begibistan izango duzu herria.

-Eskerrik asko, andere -erantzun zuen Martintxok, eta maldan beheara abiatzeko itxura egin zuen. Pare bat pauso egin eta berehala, ordea, zerbait ahantzi izan balitzaio bezala buelta eman eta Mari berriro itaundu zuen...

-Barkatu berriro, baina egarri naiz. Ur pixka bat emango al zenidake?

-Sagardoa ere eman diezazuket, nahi baldin baduzu.

-Nola ez, andere, eskaintza horri ezin zaio inolaz ere uko egin.

Orduan, Marik Martintxo kobazuloan sarrarazi eta barruko

Ipuinaren arabera, Martintxo izan zen kupelaz kupela sagardoa dastatzen hasi zena.

Jon URBE

tunel-labirintuan barrena upategira eramane zuen. Barrikote bati ziria kendu eta Martintxok nahi beste sagardo edan ahal izan zuen. Ezbairik gabe, berak inoiz dastatutako onena zen.

Upategiko bidea ondo ikasita, Martintxok Mariri eskerrak eman eta kobazulotik alde egin zuen. Baina herriko bidea hartu beharrean, zelatan geratu zen, Mari kobazulotik noiz urrunduko zain. Urruntzen ikusi bezain laster, Martintxok barrikotea ostu eta maldan beheara ihes egin zuen, korrika eta presaka. Basotik atera bezain laster, dagoeneko herritik gertu, bere burua salbu ikustean, ostutako barrikote-

tik tragoxka bat sagardo edan nahi izan zuen. Alabaina, ezarria busti eta berehala botaka hasi zen, kobazulo barruan sagardo zoragarria zena kanpoan ozpin bihurtua baitzen.

Martintxo, orduan, soilik konturatu zen zuhaitz artetik Mari begira zuela, irriñoa ezpainenetan. "Ziria jentil inozo horiei bezain erraz sartuko zenidala uste zenuen, ezta? Nirekin jai duzu, ordea", oihu egin zion.

Zapuztuta, baina onik atera zen Martintxo ataka hartatik. Berak hala uste zuen behintzat. Kobazuloan edandako sagardoaren zapore zoragarria, berriz, ezin izan zuen ahantzi, eta geroz-

tik, Mariren madarikazio bat balitz bezala, kupelaz kupela hasi zen haren parekorik aurkitu nahian. Alferrrik baina. Horrela sortu omen zen txotxetik edateko egungo usadioa. "Sagardozale batentzat zigor samurra Marirena", pentsatuko du baten batek. "Ez txotxeko sasoiak urtean hiruzpalau hilabetez soilik dirauela kontuan hartuta", erantzun lezake besteren batek. Zorionez, gainerako zortzi-bederatzita hilabeteetan txotxetik ez baina botilatik edateko aukera badago, eta aukera hori ez da inolaz ere alferrik pasatzen utzi behar.

Martin ANSO

Astigarragatik,
Sagardoaren txokotik,
Gurutzetak
URREAGA eskeintzen dizu,
Gaur edan dezakezun
Etorkizuneko edaria,
Betikoa,
Baserritik jatetxeetara
Guztiz mimatua eta zaindua,
Gure Sagardoa.

GURUTZETA
Oialume Bidea, 63
20115 ASTIGARRAGA
Tfnoa./Faxa: 943 552 242
e-mail: gurutzeta@gurutzeta.com